КАТОЛИЦЬКА АКЦІЯ

ВІСТНИК ҐЕНЕРАЛЬНОГО ІНСТИТУТУ КАТОЛИЦЬКОЇ АКЦІЇ ГР.-КАТ. ГАЛ. ЦЕРК. ПРОВІНЦІЇ

РІК II. ЛЬВІВ, ГРУДЕНЬ 1935. ЧИСЛО 4 (5)

ЗМІСТ: Христос Раждається! — *Др. М. Дзерович:* Українська Нація й Кат. Акція. — *о. Й. Маркевич ЧСВВ:* Нерозвязана проблєма. — *Р. Данилевич:* За творче молоде українське покоління. — *Мр. Ю. Редько:* Школа й релігійне виховання. — *о. І. Назарко ЧСВВ:* Католицька Акція і харитативна акція.—*Др. М. Дзерович:* Чистка. — * * *: Наші завваги та вияснення. — Хроніка.

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

З радісною різдвяною піснею „З нами Бог!" приходить Ґенеральний Інститут К. А. Греко-кат. Галицької Церковної Провінції до Всіх, кому справа розвитку Католицької Акції лежить на серці. Приносимо Всім нашим Високопреосвященим Владикам, Всечеснішому Духовенству, як світському, так і монашому, всім Ревнителям Кат. Акції та цілому Українському Народові побажання всього добра та повноти сил так нині потрібних для сповнення завдань, наложених Всевишнім на український нарід.

Др. М. Дзерович.

УКРАЇНСЬКА НАЦІЯ І КАТОЛИЦЬКА АКЦІЯ

Нема напевно серед нас, Українців, ні одного, хто зі щирого серця міг би сказати, що наше сучасне положення вдоволяюче, тимбільше добре. Сам сухий факт, про який прозоро говорить кожний географічний атляс, що український народ розміщений на територіях аж 4-ох держав, позволяє зрозуміти, що кожна з 4-ох віток української нації живе, працює та змагає до кращої майбутности **в цілком відмінних зовнішних умовинах.** Цей сумний, але всежтаки реальний факт приневолює всіх, кому залежить на доброму іменні українського народу, працювати з найвищою напругою сил, щоб не зважаючи на нинішні найбільш невідрадні умовини, донести до мети непорочними ті ідеали, що стоять з природи речі перед кожним народом, який сповняє ролю доручену собі Всевишнім. Та не затримуймося над подрібним розгляданням і порівнанням карт політичного поділу й етнографічного розміщення народів середньої та східньої Европи, бо загально відомим фактом є, що ми, Українці, греко-католики, що заселюємо давню територію австрійської Галичини, творимо не тільки під оглядом етнографічним, але і церковно-обрядовим цілком відмінну суспільність. Чотири і пів міліона Українців греко-католиків живе нині доторкаючись на заході межа об межу з другим суспільством, що творить відмінну словянську ґрупу, а при тому **римо-ка-**

толицького обряду. На схід тягнеться розлогий український край з 35 міліонами душ, що по національності не ріжняться нічим від нас, галичан, але які за часів царської Росії належали до московського православія. Нині там царює дух руїни релігійно-церковного життя, з якого згодом викристалізуються нові форми, **без яких на довшу мету не має права жити ні одна свідома себе нація.** Подумаймо хвилинку над тим, які ідеольогічні місії приписують собі до повільної реалізації наші західні та східні сусіди? Західній словянський сусід за ввесь час свого існування реклямує себе одиноким оборонцем усіх словян перед германським заливом з одного боку, а з другого — носієм культурно-релігійних цінностей супроти „східнього варварства і темноти". Нинішній східній сусід з найповнішою консеквенцією несе на прапорі виписаний плян збурення усякого релігійного світогляду не тільки в нас Українців, але у всіх народів та постанову викликати всесвітню комуністичну революцію.

Коли приглянемося як нашому західньому, так і східньому сусідові та провіримо загальну лінію експанзії під кожним оглядом, треба ствердити, що ці народи присвячують величезну енергію на те, щоб остати вірними раз начеркненій лінії. Через цілу історію Польщі тягнеться червоною ниткою консеквентна оборона проти германізації, а з другого боку незвичайна політична, релігійна й обрядова експанзія супроти народу, що межує з Польщею від сходу. Більшовики з подиву гідною консеквенцією намагаються поширити свою ідеольогію саме на території Польщі, а зосібна Галичини, щоб з одного боку паралїжувати і припинювати силу експанзії Польщі, а з другого боку немовби через міст дістатися на захід Европи. Одним словом як Польща, так і більшовики мають вироблену історіософію, що наказує приносити тим державам найбільші жертви, для довершення тих історіософічних завдань, до яких чує себе покликаним даний національний комплекс. Коли нам приходить подумати про Богом призначену історіософічну лінію українського народу, відразу сказати треба, що умовини життя розділеного на часті народу не позволяють так легко вдуматися й видедукувати в якому напрямі і перш за все котрій вітці українського народу приходиться під сучасну хвилину репрезентувати цю, бодай чи не найважнішу, лінію, що оживляє й підбадьорює ввесь загал.

На Радянській Україні жевріють напевно не тисячі, але сотки тисяч і міліони гадок поодиноких братів, однак вони не можуть дійти до вислову у скоординованій праці, бо там не може істнувати і не до подумання якийнебудь національний і релігійний напрямок праці супроти режіму, що не узнає зовсім потреби підносити національні окремішності й плекати релігійний світогляд. Тим менше можна припускати, щоб там розвинулася гадка піднесення церковно-морального життя.

Коли перебіжимо думкою цілу територію Румунії, а згодом Чехословаччини, де мешкають великі частини українського народу, легко переконатися можемо, що там не достає ще незвичайно багато елєментів на те, щоб наші браття стали здібними виеманувати з себе якунебудь історіософічну лінію. Остає лиш наш давній галицький „піємонт", який, з жалем треба признати, стратив багато із цеї висоти, що на ній уже давніше бував. Та проте ніде так живо як тут власне, на Галицькій Землі і в еміграційних центрах Европи й Америки, не процвітає і не проявляється цей гін шукати та з подиву гідною впертістю устійнювати історіософічну лінію для українського народу. В тому місці слід з найповнішою рішучістю сказати, що для нації хосенною може показатись

лиш така історіософічна розвязка її місії, що матиме всі прикмети льогічної дедукції, якої премісами є не тільки поодинокі дані й факти біольогічної, історичної і географічної, але в першу чергу етичної натури!! Не хочу розтягати рямок нинішньої статті й тому не силкуватисьму очеркнути біольогічні, історичні й географічні преміси, на яких зростає храм великости місії Української Нації, репрезентованої під сучасну хвилину перш за все Українцями Галицької Волости. Зупинюсь тільки над четвертою компонентою, яку треба вплести як незрівняно важний чинник до будови понять про нашу історичну місію, а саме: етичну компоненту. Якщо наша місія сорокміліонового народу має вдоволяти совість міліонів душ, що чують і думають по українськи, мусить вона опертися на загальних тезах, одобрених совістю. Життя поодинокої людини — це тисячі повязаних із собою фактів експанзії внутрішніх сил душі, що проявляються для людського ока у формі або фізичної праці, або культурного дорібку під видом усіх форм мистецької та культурної творчости.

Цілком так само виглядає й життя та його прояви у поодиноких націях. Кожна нація в своїм історичнім розвитку творить реальні вартості, скажім для простоти — матеріяльні та творить великі духові вартості з усіх ділянок від моральної до артистичної включно. І ці накопичені великі психофізичні вартості шукають русла, щоб там поплисти свобідною струєю. Як я вже сказав, не вмішуватиму в нинішню статтю ні одної складової частини української експанзії, крім експанзії етичного та церковно-обрядового характеру. Слід тут пригадати, що на захід від нас, галицької вітки Українців, живе народ, під кожним оглядом від нас відмінний та який закріпив свою віру й обряд у латинському дусі. Тому то, оскільки хочемо бути супроти своєї совісти чесними в будівництві напрямних української експанзії в згаданих царинах, мусимо з цілою рішучістю сказати, що нам, Галицьким Українцям, не годиться ніяк посягати й намічувати експанзію на полі фільософії, релігії, обряду та духової культури в напрямку польських земель. Цілком інакше виглядає справа, коли нагадаємо, що на схід від нас живе властивий пень Української Нації, що хоріє під сучасну пору найтяжчими недугами, що розвинутись можуть у національному організмі, яким імя загальна кріза української душі з причин відсутности спромоги плекання примітивів релігійно-моральних почувань та виведення відповідаючих духові нації політичних, економічно-суспільних і релігійно-обрядових форм життя.

Виходило б з так поставленої справи льогічне внесення, що наша загальна експанзія цінностей здобутих у Галицькій Волості, а зосібна експанзія цінностей національно-релігійно-обрядового характеру та найвищих цінностей нашого християнсько-католицького світогляду, матиме одиноке поле до свого поширення серед братів не тільки ізза Збруча, але всіх Українців денебудь вони находилися б. І саме тут приходимо до моменту, де слід нам запитати, чи галицька вітка Українського Народу має вже повне моральне право посягати за так відповідальною роботою, якою є експанзія християнсько-католицького світогляду та культурно-релігійних цінностей, що їх безперечно маємо у виді своєрідного східнього обряду?

Треба відкинути всілякий самообман, треба з цілою холоднокровністю хірурга приступити до операції власного „Я“, треба уміти без загально відомого підкрашування, або й перекрашування дійсних фактів для „патріотичних“ цілей застановитися над тим, чи ми Українці гр.-кат. в Галичині маємо дійсно вироблений християнсько-католицький світогляд, чи ми маємо дійсно Христову мораль, яка підлягала б оцінці не іншої совісти як тільки тої, що є виплекана на ідеольогії і науці гр. кат. Церкви? Чи суспільність своєю співпрацею з Церк. Єрархією станула на тій висоті, яка дає моральне право посягати за експанзію вартостей з обсягу діяння Святої Церкви, чи зроблено тут усе, щоб у слушний час мати заздалегідь приготовані резерви високоідейних священиків-черців та священиків світських, що пішли б у слушний час нести слово й науку Христа серед наших братів, що пристрасно жадатимуть заспокоєння жадоби, що випливе в недалекій майбутності із сучасного життя в **примусовому** безділлі? Нам іде в першу чергу за це, чи наш загал мірян як інтелігентів, так ремісників і робітників та селян дійшов уже до такого вироблення християнсько-католицького світогляду, щоб бути невичерпним резервоаром і безконечним джерелом не тільки чуттєво, але і розумово виробленого елєменту, який стане побіч Органів Церкви. Бо її сила **не** пливе виключно із сили організації Церкви як такої, **але сили тих,** які є Церквою зорганізовані.

І тут починаються хотяй болючі, та проте дуже запліднюючі хвилини правдивої щирости супроти своєї власної совісти, супроти завдань, які нас Українців гр.-кат. заставляє респектувати вище намічена лінія експанзії галицької вітки Українського Народу супроти братів, що живуть за межами, які бачимо у кожному атлясі у політичній карті поділу світу.

З правдивою прикрістю приходиться замітити, що наша інтелігенція далека від точного оформлення себе в ідеольогічній царині та у формованні світовідчування опертого на тривкі основи Христової науки. В нас незвичайно глибоко серед мірян інтелігентів закорінені всілякі напрямки, що виводять свою екзистенцію від сирого матеріялізму та зроджених з нього лібералізму, реалізму, релятивізму, а часами й атеїзму. З прикрістю треба завважити, що є й така частина мірян, яка вдоволяється заспокоєнням природних потреб життя, та яка радіє, що не є звязана ніякими ланцюгами ідеольогії, що примусила б її відректися плиткої приємности, якої шукає в житті. Незвичайно симптоматично виглядає тепер молодь, яка своїм молодечим інстинктом та нескривленою душею оцінила дійсну причину невдачі визвольних Змагань, як повну відсутність глибшої моральної ідеольогії тих, що посягнули за створення Української Державности.

Ця молодь щораз частіше прибігає під цілющі крила Христової ідеольогії та старається піднайти для себе і для нації потрібну силу, яку ця наука може дати для створення, виплекання та переведення світоглядового відродження українського Народу.

Так як інтелігенти міряни, так і старше покоління робітників, селян, ремісників не відскочило далеко від вище наведеного типу, та проте назріваючі покоління молодих робітників, селян та ремісників інстинктовно горнуться під прапори цеї високої

ідеї, яка одинока є в силі оживотворити нашу історіософічну лінію та надати їй характер наскрізь етичний, який рівночасно буде непоборний, бо опертий на непоборну силу Самої Правди.

Серед нас являється щораз більше одиниць, котрі чують з незвичайною ясністю, що для нас невідпертою конечністю є витворення нового типу громадянина Українця, що єднав би в собі всі прикмети людини, яка руководиться в житті одним непоборним світоглядом, що бере свою незвичайну силу з Христових наук, незмінно перехованих і переданих нашою Католицькою Церквою.

Тільки Українець християнин-католик, якого світогляд починається і кінчиться на християнськім світогляді, Українець, який цілою любовю серця плекатиме свою обрядову окремішність, може стати силою, що впливатиме атракційно на всіх тих братів, що нині не можуть навіть думати про витворення якоїсь власної ідеольогії.

Цій групі Українців припадає в уділі нині ще шукати доріг розвитку нашої нації, а в майбутності переводити в життя нині устійнений плян виведення повної історіософічної місії Українського Народу в його материку — Придніпрянській Україні.

Коли матимемо кадру так оформлених національних провідників, тоді матимемо в народі більше щирости поодиноких громадян супроти себе, супроти нації, якої оформлення побудоване буде на зразках чистого християнсько-католицького світогляду.

Більше буде тоді щирости в нас Українців супроти сусідських націй, які бачитимуть у нас велику моральну силу, яка сама собою наказуватиме пошану задля глибини ідей і сили, що з тих ідей випливає.

Запитати тепер випадає, звідки має до Української Нації прийти дух відродження в сенсі схристіянізування і скатолицизування галицької вітки Української Нації?

Хто має дати почин до нового оформлення душі не тільки поодинокого громадянина Українця галицької волости, але і надати новий моральний і світоглядовий зміст цілому українському суспільству?

З якого джерела прийдеться наповнити слабі нині, матеріялізмом, раціоналізмом і релятивізмом переповнені душі, щоб сталися здібними взяти на себе цей величезний тягар перед обличчям сорока міліонів братів, і показати своїм на славу, а чужим на пошану одинокий правдивий шлях, що ним треба йти Українській Нації?

Є тільки один цілющий лік, є тільки одна дорога, є одно джерело, що з нього може виплисти дійсна, глибока й одинока в нинішніх часах поправа та спасення для Української Нації — Католицька Акція.

Від неї, як від єрархічного апостолування мірян, можемо очікувати повної співпраці цілого народу над новим оформленням релігійного та обрядового життя нації, з неї виросте святий храм християнської освіти та повна віднова підстав християнського духа зруйнованої нині родини. З К. А. попливе повна чистота обичаїв і правдиво моральне розвязання такої наболілої серед нас і у світі суспільної справи. З К. А. вийде й нова педагогіка, що формуватиме душу нового українського покоління і з неї випливе цілком новим духом навіяна суспільна й політична праця. Так як Церква, вестиме серед народу К. А. при помочі мірян для скріплення нації так і свідома своїх нових завдань нація скріплятиме незвичайно поважно силу і велич нашої Гр.-Кат. Церкви та її Єрархії.

Тому залишім на боці всі упередження, возьмімося за вивчення теорії і практики К. А. з усіх її пребагатих ділянок, а побачимо, що стоїть перед нами робота важка, відповідальна перед Богом і Нацією, з якої вийде немов фенікс відроджена до нового життя і дозріла до сповнення свого історіософічного післанництва Українська Нація.

о. Йосафат Маркевич ЧСВВ.

НЕРОЗВЯЗАНА ПРОБЛЄМА

Рефлєксії на „місяць доброї преси".

Вже 9. рік надходить, відколи на нашій землі зявилася свідома та плянова пропаганда доброї преси. Це так званий „місяць доброї преси", [1]) що його перший раз устроєно в р. 1928. Виринає питання, чи ті „місяці" принесли сподівані та бажані успіхи? Мусимо відповісти, що так — і то всюди, де лише серіозно виконано цілий плян „місяця".

Між тим проблєма католицької преси в нас іще далека від розвязки. Далека тому, шо нам іще дуже далеко до ідеального стану: 1 примірник католицького часопису на 10 осіб населення. Далека також тому, що лиха преса (безбарвна, ляїцистична, большевизуюча, сектантська) перевищає кількакратно добру пресу. Це значить, що духової отруї розливається в народ кількакратно більше, як здорового корму. Наслідки такого стану мусять появитися скорше чи пізніше, як появилися вже, на наших майже очах у стільки інших народів, де ту проблєму позабуто, заспано, чи в самовдовіллі та псевдо-оптимізмі на боці залишено. А так, на жаль, діялося та діється ще сьогодня в католицькім світі. 85 процент усіх католицьких зусиль, жертв та посвяти, — як каже голосний о. Банга — йде на всякі добрі цілі: церкви, дзвони, душпастирство, сиротинці, школи, — а лише 15 процент на добру пресу. Тимчасом усі ті здобутки (поза пресою) майже одного дня марно пропадають, якщо лихою пресою затрояться уми та воля — і як недостає зброї доброї преси для оборони та протинаступу. Полуміни підпалених еспанських церков, видовбані очі малих сиріт, розірвані динамітом монастирі з інокинями й потоки мученичої крови, то новітні, могутні голоси про вагу та конечність зброї католицької преси. Та, на жаль, ті голоси гомонять, як „голоси в пустині". „Сплячий велитень" як називає о. Fiedler (Offensive oder Defensive) — 400-міліонову армію католиків, іще не пробуджується. Пробуджені одиниці очевидно, не є в спромозі дорівняти великанським дрімучим силам цілої армії — і на овиді являється для цілої Церкви нова доба катакомб.

Та, ще пора, хоч уже остання, пробудитися, як признає той же о. Fiedler — і саме тому пробудженню в пресових і апостольських справах служать устроювані в католицькім світі „місяці д. преси".

---

[1]) Звичайно устроюється цей „місяць" від нового року (14. I) до половини, або навіть до кінця лютня. З розумних причин можна його перенести на пізніше. Трактуємо в нім із практичних причин лише періодичну пресу, а справу католицької книжки в іншім місяці. В минулих роках таким „місяцем доброї книжки" був березень, бодай в орґанізаціях Марійського Тов-а Молоді. В Америці місяцем д. преси є лютень. — Для повного, „пробоєвого" успіху „місяця д. преси" найкраще булоби продовжити його на $^1/_2$ року, чи на рік. Тоді „добра преса" булаби річним головним добрим ділом, — можнаби вповні вичерпати всі чинники пропаґанди, а свідомість цього великого християнського обовязку запустилаби в народі глибоке коріння. Такі річні головні добрі діла мають неодні катол. орґанізації й м. інш. Католицька Акція в Польщі. Це рівночасно головна програма праці для відносної орґанізації.

Про що головно йде у „місяці доброї преси?“ Можна розріжнити дві цілі. Одна, так сказати доразова: більше поширення католицької преси й евентуальна матеріяльна поміч для неї, (збірки, академії, концерти, чи інші імпрези). Друга ціль основна: розбудження, поглиблення й закріплення свідомости про обовязок християнина дбати можливим для себе способом про катол. пресу. Брак свідомости в сій річи, це найголовніша причина зовсім недостачного поширення катол. преси. Не матеріяльна нужда, як могло би здаватися, хоч і як вона гнітуча. Подумаймо для приміру за дійсний стан. Берім під розрахунок лише 2,000 парохій по 200 родин кожна. Це дасть 400,000 родин. Чи з 200 родин не було би бодай 10 проц. отже 20 родин у спромозі видати місячно, ба навіть тижнево 20 сотиків на купно примірника католицької газети? А якщо так, то цифра накладу приміром „Місіонаря“ виносила би 40,000. Та є ще много осіб, більше-менше самостійно живучих поза власною родиною й самостійно себе удержуючих працею власних рук. Прим. дівчата служачі. Їх начислюють іще тепер у самій нашій країні понад 100,000. Багато їх є в організаціях, Братствах. Чи зпоміж, скажім, лише 100 тисяч не могла би — при свідомості — бодай $^1/_5$, отже 20000, видавати по 20 сотиків на примірник катол. газети? Без сумніву, так бо ж і тепер ті дівчата розмірно дуже багато примірників побирають — і зовсім певно більше ніж $^1/_5$ є між ними письменних Якщо отже з тих 100,000 лише 20,000 побирало би примірники, то мали би ми знову 20,000 накладу більше, отже разом: 60,000. На жаль, такої цифри не осягнув ніколи навіть дешевенький „Місіонар“, і то навіть за часів „найліпшої конюнктури“. Причиною справді не брак спромоги, а дуже низький ступінь свідомости.

Навпаки стрічав я поодинокі випадки великої свідомости аж такої, що невміючі читати батьки або матері набували катол. газети для добра других, мовляв: „най дитина, або сусід прочитає“. Це м. інш. доказ, що розбудження пресової свідомости є можливе в нашій суспільності зовсім подібно, як у декотрих інших католицьких народів, де релігійні місячники осягають при такім самім числі католиків цифри 200—300,000. накладу, отже ідеальний стан: 1 примірник на 10 осіб населення.

Безперечно — свідомість, хоч є головною причиною недостаточного поширення доброї преси, не є одинокою причиною. Не малу ролю грає також і якість самої преси, її актуальність, інтересність і т. і. Однак і на це не можна забувати, що й якість доброї преси у великій мірі є залежна від висоти накладу.

Для осягнення отже обох цілей має служити пропагандовий „місяць доброї преси“.

Виринає питання, як глибока мала би бути ця свідомість? Відповідаючи практично, треба сказати, що подібно глибока повинна бути, як прим. у нашім народі є глибока свідомість обовязку в неділі та свята брати участь у Безкровній Жертві. Ця свідомість аж так глибоко сягає, що нераз чується самооскарження за несповнення обовязку навіть у таких випадках, де той обовязок наглядно не істнував, (прим. у випадку недуги). А яким способом увійшла ця свідомість у душі? Ніяким іншим, як голошенням, проповідуванням того обовязку. Не в однім лише місяці проповідувано цей обовязок, але постійно, пригадуючи його також при інших темах проповіди. Таким чином виробилася глибока „прилюдна опінія“, майже буквально в кожній християнській душі. Часто голошений обовязок переповідали слухаючі очевидно дальше, (прим. родичі дітям) і так свідомість вкорінилася, можна сказати, незагладно.

Подібний ступінь свідомости повинен згодом повстати щодо обовязку християнина дбати про католицьку пресу так, щоби несповнення того обовязку будило почуття провини й грижу совісти. Що грижа совісти в тім випадку була би вповні слушна це ясне. В часі епідемічних недуг усякий, уже наказом природного закона є обовязаний зробити все можливе, щоби захоронити від зараження себе — і ближніх. А цей обовязок любови ще ясніше чи радше: найясніше виступає в „законі любови" проголошенім і так строго, а рівночасно ніжно вимаганім Христом. Любов до ближнього цеж знамя Христового учня (християнина) й Найвищий Суддя судитиме в кончині віків якраз із параграфів закона любови. А якщо ті параграфи обовязують що до фізичних дібр і фізичної недолі ближнього, то тим більше обовязують що до душевних дібр, що їх можемо ближньому придбати — і що до душевного горя, яке ми в силі від ближнього віддалити. А це відноситься так наглядно також і до злої преси, якої не можна інакше побороти, як відповідним вистарчаючим поширенням доброї. Тої зловіщої душевної епідемії й її руйнуючих наслідків не спинить і не пепереможе під сю пору ніяка інша благодійна сила.

Таким чином дбання про добру пресу, це постулят головного закона Нового Завіту. А несповнення того обовязку (коли є спромога), є правдивим гріхом і повинно спричиняти слушну грижу совісти ще більше, як неодні інші закони.

А однак, чи загал християн, таких іменно, що є в спромозі зробити щось для преси, почувається до провини при занедбанні того обовязку? Ні, й мабуть лише в дуже нечисленних одиниць совість у тих справах реагує. І саме тут генеза тої застрашаючої байдужности в так важній справі — і то не лише в нас, але також у загалу католиків у світі. Справжній лєтаргічний сон і остання пора з нього пробудитися, а цей обовязок пробудження себе й ближніх тяжить особливішим способом на духовній та світській католицькій інтелігенції. Бо саме вона є провідною верствою для меншого брата — та її моральні (а нераз і матеріяльні) спромоги, впливи, авторитет, засяг ділання — правильно більші, як у менших братів. І саме для розбудження з того жахливого сну байдужности устроюють свідомі католики під проводом церковної Влади то „тижні", то „місяці" доброї преси. Ті місяці, чи тижні при обдуманій, пляновій та загальній акції приносять поважні та замітні успіхи: і доразові й основні, підставові. А ті успіхи збільшують наше зобовязання серіозно та старанно використати кожноразовий місяць преси.

Загально відома річ, що до „місяця доброї преси" належить ціла низка актів, чинностей, що їх можна, а тим самим і треба сповнити[1]). Чимало вже про них писалося та говорилося продовж 8-ох років; їх також оповіщено в пресі майже без залишки — і неодні з них також і примінено в практиці з замітними успіхами[2]). Годі

---

[1]) Розуміється, що якийсь акт не є часом можливий у самім „місяці", хочби тому, що потребує довшої підготовки, прим. вистава доброї преси. Вирішення, чи щось у даних відносинах можливе, чи ні, належить до совісної застанови. Часом те, що не є можливе в „місяці", стає можливим пізніше, серед року — і тоді воно стає обовязуючим. Обовязуючим тому, бо при сучаснім заливі лихої преси є обовязком примінити всякі можливі способи для припинення й поборення духової епідемії.

[2]) Досвід попередніх років виказав, що чим інтензивніше занявся „місяцем" Центральний Комітет Д. Преси, тим більші були доразові — (інші розуміється, недоступні для статистики) — успіхи. Прим. одного року зросло число передплатників о 20—25 процент для всіх католицьких часописів. Знак, що також і в тій області інтензивна праця приносить замітні успіхи.

наново всі подавати. Все ж таки не буде від річи зрефлєктувати на деякі моменти при поодиноких актах, які то моменти виказали рядом літ більшу успішність. Перейдім деякі акти, поручувані й заряджувані також церковною Владою.

1. Живе слово. Тут належать: проповідь, реферат, намічена, або випадкова розмова при ріжних нагодах. Проповідей мусить бути більше, як одна, бо й тема ще за нова на наші відносини, а й без огляду на новість, вона за широка, щоби її справді по ораторськи в 30 хвилинах [3]) розвинути, (а не лише начерково подати). Замісць кількох мотивів дбання про добру пресу є доцільніше подати один в одній проповіді, але старанно розвинений і до практики примінений. Інші мотиви лишити на дальші проповіді, чи реферати, або на дальші роки.

Сама річ піддає такі теми (чи мотиви) на кілька проповідей і то на 4, або навіть на 6—8. 1) Вплив епідемії на одиницю й загал — і діяння злої преси (на одиницю й загал, що від заражених одиниць заражується, хоч неодин сам не читає). Висновок: дбаймо про добру пресу, бо лише вона побідить душевну епідемію. 2) Головна заповідь Христова: люби ближнього... по тім пізнають усі, що ви Мої учні... за той закон відповідати будемо на Суді. А до тої любови ближнього належить також хоронити його перед грізною пошесною недугою, якою є зла преса. (Ця гроза змальована вже в попередній проповіді). Висновок: як ти правдивий християнин, а не лише „метрикальний", то ти обовязаний перед Богом дбати по своїм силам про добру пресу для себе й ближнього — і за сповнення того обовязку відповідатимеш на Божім Суді. 3) Вказати на ділання доброї преси. Несе: світло (науку), — розбуджує волю, несе розраду й потіху в злиднях та горю. І ті добра всі, або декотрі зілюструвати прочитанням із проповідниці відповідних (недовгих) виїмків з катол. часопису. (Досвід показав, що це дуже унагляднююче, переконуюче та успішне. Ясна річ, що також ця тема дасться розложити на дві інтересні проповіді, по 30 хвилин. — 4) Повторивши зміст попередніх проповідей (бо й так у циклю повторюється зміст попередньої) — присвячуємо цілу нову проповідь зясованню як правдивий, вірний Христові християнин старається про добру пресу [4]) а) молиться за її поширення та її благодатне діяння: б) передплачує сам, або з другими на спілку; в) читає сам і читає або випозичає другим, таким головно, що самі не всилі передплачувати: г) радить, заохочує й помагає ближнім передплачувати добру пресу, а не читає сам і відраджує читання другим злої преси; ґ) як може, дає також якусь жертву на добру пресу. (При добрім розвиненні та узглядненні конкретних відносин у слухачів ця тема дає матеріял на дві проповіді, і булоби краще дві виголосити). Заключення: Бачимо, що неодно нам можливе. Отже, якщо ми правдиві учні Христа, як Його любимо й любимо Його братів, ближніх, так кожний най робить, що лише для нього можливе.

Для реферату (чи відчиту) булоби доцільно: змалювати руїнницькі ділання декотрих „новітних", „поступових" (читай: поганських) ідей, чи доктрин, що саме найбільше пресі завдячують своє велике поширення в останніх десятьліттях, а тим самим і руїнницьке ділання, а навіть постепенне самовбійство цілих народів. Такими ідеями м. і. є: матеріялізм, атеїзм, ляїцизм і стековище всіх: большевизм. Заключення коротке: свідомий християнин і свідомий патріот — читає, передплачує, спомагає лише католицьку пресу, а злу пресу бойкотує, як грізну пошесть для часу й для вічности. Ця тема не є трудна, а лише її популяризація (легка та повна зрозумілість) вимагає досить думання й більше часу. (Надається відай радше на читаний реферат).

Для рефератів надаються також знаменито уступи з твору „Grossmacht Presse", (автор: Dr. Josef Eberle), де поданий великанський фактичний і цифрний матеріял з европейської (позакатолицької) преси останніх літ — а також світло здемаскована облуда, лож і підлота тої ж „европейської" преси, що їй завдячує сучасне людство в головній мірі свою катастрофальну руїну. Автор, світський

---

[3]) Довшою не повинна бути проповідь, бо ризикуємо правильну увагу, а тим самим і успіх.

[4]) Розуміється, що тут подано лише кілька можливостей, а вони прецінь дуже численні. От хочби „забування" примірника в сусіда, що інакше не взяв би його в руки. І много іншого. Дещо однак надається до вужчого кружка „довірених".

чоловік, ціле своє життя від юних літ присвятив апостолятові доброї преси — і своїм матеріялом та своїм стилем промовляє побиваючо, неначе новітній Єремія. Так велика справа, як пропаґанда доброї преси вимагає, щоби цей твір найшовся в кожній деканальній бібліотеці.

Також надаються для рефератів ті теми, що вище подані для проповідей.

А коли вже мова про живе слово й з окрема за проповідь на тему доброї преси, то варто зрефлектувати, що до цеї теми вертається також поза циклем місяця, при відповідних нагодах. І так: то виголошуємо (в деякі свята, празники і т. п.) цілу проповідь виключно на тему преси; — то знову — при інших відповідних темах — робимо примінення, чи натяки на обовязок супроти преси. Таких тем є досить. (Прим. про спасення душі, про любов ближнього, про апостольство й інші). — Розуміється, що не повинно бути ніодних реколекцій чи місій, в яких не булоби бодай одної проповіди про обовязок супроти преси — і окремої проповіди про обовязок апостольства світських. Це ж конкретні, новітні, актуальні постуляти головного закона християнства, закона любови.

Для нас священиків є ще вельми успішна нагода пригадати пресовий обовязок і його сповнення відповідно до обставин домагатися, а є нею: Тайна Покаяння. Коли ми обовязані питати про інші обовязки й вимагати їх виповнення, то що найменше так само обовязані ми поступити з цим важким обовязком. Розуміється, що в імя закона любови можемо вимагати лише того, що для даної особи є справді можливе.

Що та як порушити живим словом в справах преси при намічених, чи принагідних стрічах, це вкаже свідомому католикові ревність та второпність. Ініціятиву й освідомлення для загалу також і в тім напрямі подаємо в проповідях та рефератах (і в братських конференціях). Сюди належить подана вище тема 4.

На окрему згадку заслугують в справі доброї преси релігійні й католицькі стоваришення (Братства, М. Дружини та інші). Якщо в інших католиків стараємося защіпити й розвинути необхідну свідомість і активність у пресових обовязках, так тою свідомістю повинні визначатися найбільше члени релігійних і католицьких стоваришень. І тому вони повинні перейти окремий мов би „пресовий вишкіл“ (чи курс), це є: цілий цикль промов, гутірок та дискусій так, щоби в їхніх умах та змаганнях ця апостольська справа не мала ніяких прогалин. Свідомі пресової справи орґанізації це найцінніший та наймогутніший співчинник у суспільності для вирішення нашої проблеми. А й дотеперішні кількадесятьлітні досвіди на нашім терені є немалим того доказом. Згаданий вишкіл не дасться очивидно перевести в орґанізаціях у самім місяці доброї преси. Найкраще було би мати його покінченим в грудні. Де того не було, там з таким „курсом“ треба зачати чим скорше, по упливі „місяця“. В самім „місяці“ можлива й потрібна одна-друга конференція з орґанізацією та її виділом на тему: як християнин має сповнити пресовий обовязок. А це в тій цілі, щоби стоваришені могли успішно співпрацювати для доброго ходу „місяця“, щоби були справжніми апостолами доброї преси.

А загалом в орґанізаціях необхідно довести до того, щоби: а) всі члени що можуть, поодиноко чи спільно передплачували; б) щоб ті, котрі не є в спромозі передплачувати, таки з катол. преси користали, (позичаючи, чи слухаючи читання): в) щоби всі попри свідомість пресового обовязку, таки щонебудь по своїм силам для поширення д. преси робили. На спільних нарадах варто розглянутися, чи Брацтво не було би в силі передплачувати трохи примірників для найбідніших родин у парохії. В нормальних відносинах це можливе й безмірно важніше, а навіть легше як набути щось для окраси церкви.

Також темою нарад повинно бути: як повести пропаґанду в таких селах, де нема може ані одного примірника катол. орґану, або є їх зникуще число. — Іншою темою нарад будуть місцеві пресові „актуалія“, прим. як припинити, чи унешкідливити залив парохії лихою пресою, насиланою нераз даром. Ясна річ, що з тих ріжних тем вибирається в „місяці“ на нараду найважнішу, а інші ідуть на час „курсу“. Але пора порушити інші чинности „місяця“.

Другою чинністю є *молитва* за розвиток доброї преси. Така молитва, то нічого іншого, як друга просьба молитви Господньої: „да прийдет царствіє Твоє“. Це справдішня апостольська молитва, поручена також Христом над керницею Якова: „просіть господаря жнива, щоби післав женців на свою ниву“. Молитву поручаємо вже того дня, коли проголошуємо місяць до-

брої преси, даючи практичні вказівки, як і коли таку молитву можливо практикувати. Це приватна молитва парохіян. Тогож дня зачинаємо *спільну молитву* з парохіянами, призначену Ординаріятом, або (як нема поручення), то вибрану второпно відповідно до місцевих відносин. І ця спільна молитва (евентуально кожний раз інша) триває так довго, як довго триває місяць преси. Попри надприродні успіхи такої приватної й спільної молитви, успіхи заґварантовані Христом, приходить іще природна її вартість. Про що серіозно молимося, це також цінимо, і тим цікавимося й наша свідомість про вагу справи зовсім спонтанічно поглиблюється. В так важкій боротьбі „духів", якою є боротьба злої й доброї преси, ніколи не можна поминути жерела сили, яким є молитва.

Третім актом місяця, оскільки не практикується його постійно, є плякатовання катол. часопису в найбільше відвідуваних парохіянами місцях, евентуально на стінах дзвіниці чи церкви. Всякий має в такім випадку змогу запізнатися з часописом. Інакше відноситься чоловік до баченого, як до знаного з поголоски, оповідання і т. п. Вказане також у більших парохіях роздати даром в ріжних районах оказові примірники, хочби й давніші, поручаючи їх по оглянення передати дальше. Адміністрації радо вишлють оказові примірники, оскільки лише мають їх на складі. Плякатовання й оказові примірники, це найлекші чинності „місяця преси".

Спорідненими пресовими актами (також рівночасно для книжок) є виставові, хочаб і скромні вітрини й кіоски для розпродажі недалеко від церкви. Кіоски для католицьких видань заводять у себе вже деякі польські дієцезії в кожній парохії. Але, що такий постійно ділаючий пропагандовий чинник ледве чи можна б ввести в самім місяці преси, так вистане на цьому місці лише згадка про нього. Може доведеться порушити цей нетрудний чинник іншим разом. Розуміється, що він повинен бути примінений якнайскорше при церквах відпустових, де буває великий здвиг народа, часом і многократно в році. Хіба ж не мусимо чекати, аж нас „синів світла" випередять сектанти, „товариші", або інші „апостоли" зпід стягу „Літерацьких Відомостей" і біля наших церков поставлять свої кіоски та вітрини.

Покищо в місяці преси дасться наладнати інший,

4. чинник, а є ним коміс. Яка установа, чи особа мала би дістати коміс, на це вкажуть місцеві відносини. Ті установи чи особи надаються найбільше до отримання комісу, що від них можна сподіватися якнайбільшої розпродажі. В установах, де вже продають якусь пресу, мусимо самі й свідомі парохіяни вимагати, щоби ті установи мали також і католицькі часописи. Поза евентуальною свідомою ворожнечею для справ Церкви й релігії з боку керманичів відносних установ, на загал труднощів з тим не буде і наші домагання матимуть успіх. Кожна фірма звичайно піде назустріч своїй клієнтелі.

5. Дальшим чинником є кольпортажа кат. преси в парохії подібно, як це робиться в містах. Чи кольпортантами будуть малі хлопці, чи більше зрілі члени католицьких стоваришень, це вкаже второпність. Трудно здогадатися, чому наші хлопчики по містах можуть викликувати що дня до півночі ріжні „Вєк-і", „Гоньц-и" — а не могло би їх кількох раз прим. у суботу пополудни рознести й викликати катол. пресу. Це новість, без сумніву, але через кілька тижнів перестане бути новістю, й перестала нею бути вже давно в інших краях катол. світу (прим. у Будапешті). Кольпортажа, розуміється, не виключає комісу, ані кіоску, в якім рівночасно могли би бути девоціоналії.

6. Колєктанти передплати розіслані до домів, це інший акт „мі-

сяця" преси. Розіслати їх можна щойно при кінці „місяця", або по його упливі, як можливо, то з оказовими примірниками. Вони повинні узброїтися в терпеливість та чемність навіть у випадках нечемної та простацької відмови, й перейти таки всі доми. Їх прихід очевидно заповідається, й подається їх назвиська та дається відповідну лєгітимацію, чи повновласть від уряду парохіяльного. Вписують імена й назвиська передплатників і висоту передплати — в зшитках, або на бльоках. Якщо з цього чинника не було би навіть замітних доразових успіхів, то тим більший буде основний успіх, тобто поглиблення свідомости про обовязок супроти преси. Розсилка колєктантів, оскільки знати, ще мало використана досі, а шкода, скільки була би зискала свідомість, якщо цей чинник ми були би практикували, продовж минулих 8-ох років!

7. В місяці преси є можливість нагода й титул: оглянутися за меценатами доброї преси. Такі істнують у містах та селах, із ріжних суспільних шарів. Люди матеріяльно заможні та доброї волі. Та ніхто їх не зрефлєктував на таке цінне добре діло як передплата якогось катол. часопису для дуже бідної родини. Таких меценатів помимо крізи можна би відшукати в нашім краю бодай кілька сотень. Очевидно, треба особисто з кожним поодиноко справу обговорити й може також їх майбутніх пупілів (родину) їм назвати. Що попри добре діло такі меценати позискали б вдячність і симпатію в парохії, це ясне.

8. Останнім актом, який тут бажаю згадати, то вистава д. преси. Декуди вона дасться уладнати вже в місяці доброї преси під його кінець, або по його упливі. В більшості випадків це буде однак можливе в іншім часі, бо потрібна підготовка. А й тоді буде часом порадно не робити її в одній парохії, а лучити близькі. (Одна вистава на 2 3 парохії). Надаються до того також міста й місточка, до яких приходить багато дооколичних сіл і які мають відповідні льокалі. Можливі також і вказані мандрівні вистави, вміло підготовані, бодай по кілька на кожну епархію. Теплі місяці року відай більше надаються для таких вистав, а їх організацією могли би занятися Епархіяльні Інститути Кат. Акції й Деканати. Мандрівні вистави можуть бути уладжені з більшим естетичним смаком і можуть бути величавіші. Що до них належали би також книжки, відповідні табелі, орнаменти і т. п. це ясне, скромнішу виставу можна однак устроїти навіть у далекій сільській парохії. І де не буде можливо в місяці д. преси, там зробити це пізніше. Преса є за важна справа, щоби не вичерпати всіх можливих засобів для її розвитку.

Чи в тих кількох „пресових актах" замкнена вся пресова діяльність? Зовсім ні. Можливостей усяких для одиниць і для організацій є в тій справі безліч. Та тих кілька актів має свою далекосяжну, суспільну, і „масову" вартість. Якщо ми сповнили б їх старанно, пляново в кожній парохії, як і ще додати би відповідні летючки, чи афіші, заговорила би наша преса, так ми розбудилиби хоч частинно совість навіть міліонів нашого народа. І це також обовязком не лише духовенства, а всякого католика зробити все можливе для розвязки невирішеної й у великій мірі десятьліттям позабутої проблєми.

„Це слово "апостольство світських" містить в собі один з найбільш потішаючих обявів в історії Церкви в послідних десятках літ. Розбудова апостольства світських є одним з найважніших проблємів широко закроєного душпастирства.

Кардинал Фаульгобер.

Роман Данилевич.

ЗА ТВОРЧЕ МОЛОДЕ УКРАЇНСЬКЕ ПОКОЛІННЯ

Післявоєнні часи, що принесли з собою всі жахливі наслідки воєнної руїни, не тільки в матеріяльній, але ще більше в релігійно-моральній ділянці, зробили проблєму виховання молоді незвичайно пекучою. На цю справу звернув своєчасно належну увагу Святіший Отець Папа Пій XI. в Енцикліці „Про християнське виховання молоді". Його голос найшов сильний відгомін у всіх католицьких народів, що почали докладати багато старань, щоб якнайкраще наладнати справу виховання молодого покоління. — Також і український нарід не міг занедбати цеї преважної справи. І саме організація Католицької Акції Української Молоді (К.А.У.М.) являється практичною розвязкою цеї проблєми на нашому терені.

Світлі дні історичного Свята У. М. Х. не були тільки хвилевою маніфестацією християнських почувань української молоді, але вони залишили по собі тривалий памятник у виді організації КАУМ. Те, що в душах української молоді в соняшні травневі дні 1933. року могло бути ще почасти доривочним, неутвердженим, що могло випливати радше з хвилевого ентузіязму, як з глибокого переконання, це утривалити поставила собі за ціль КАУМ. Виховати цілі ряди глибоко релігійних, характерних членів Церкви й Народу — це головне завдання згаданої організації.

Потребу такої організації відчувалося у нас уже віддавна. Дотеперішній розвиток українського життя на всіх його ділянках виказав брак здорових ідеольогічних основ, що на них можна було здвигнути монументальну будівлю. Чимало фактів нашої історії потверджують цю думку. Нераз здавалося, що це чи друге започатковане діло увінчається тривалими успіхами, однак у зустрічі з більшими життєвими труднощами приходила замість успіху — невдача. Невдачі поодиноких членів Української Нації, а ще до того її провідників, родили невдачі в збірному житті, що у висліді дали болючу дійсність — поневолення цілої української національної спільноти. Тому самозрозуміло, що бажаючи визбутись поневолення, що тяготіє чорною зморою над цілою Українською Нацією, мусимо в першу чергу дати українському національному організмові здорових і творчих членів, мусимо по словам апостола: „скинути з себе старого чоловіка, а одягтись у нового".

Цю правду добре зрозуміла українська молодь, і тому з великим вдоволенням повитала організацію КАУМ. Сучасне українське молоде покоління своїм здоровим інстинктом відчуло конечну потребу організації, що заспокоювала б усі її потреби духа й тіла. І саме КАУМ у свойому добре обдуманому правильнику бере під увагу цілість життя молоді. Цілком природно чолове місце в КАУМ займає релігійне виховання, що має бути основою цілого виховання. Однак і саме релігійне виховання потрактоване тут наскрізь життєво та практично. Поруч нього звертається велику увагу на національне виховання, загальне й фахове образування та такі важні ділянки, як тіловиховання, спорт. Не переочено й такої важної справи, як економічне питання. Побіч теоретичного трактування цеї проблєми, пороблено й деякі практичні заходи, а саме основано „Касу Української Католицької молоді", що має бути в першу чергу помічною для нашої молоді при творенні та розбудові варстатів праці.

Оця всебічність виховної праці КАУМ дає великі можливості розвитку для цеї організації. Та щоб розвиток цей ішов по правильній та доцільній лінії, організатори КАУМ докладають усіх старань, щоб праця в цій організації не опиралася на аматорстві, але щоб працювали в ній люди вповні до цього приготовані, а навіть всеціло цій праці віддані. З цією метою відбувається теоретичний і практичний вишкіл провідників і інструкторів КАУМ. Дотепер відбулося у Львові два теоретичні курси, один з кінцем 1933. р., другий весною 1934. р., що в них взяло участь понад 200 осіб. Перший практичний вишкіл КАУМ відбувся в таборі літом 1935. р. В цьому першому таборі КАУМ, що примістився в околицях княжого Галича, взяла участь високошкільна молодь.

Плян виховної праці в КАУМ є під методичним оглядом фахово опрацьований. Згідно з вимогами правильника члени організації КАУМ обовязані брати точно участь у сходинах, що відбуваються найменше раз, а то й більше разів в тижні. Також і програма таких сходин є достосована до інтелєктуального рівня членів. Працю в Кружку улекшує організаційний листок „Готовсь", що виходить як додаток журналу „Українське Юнацтво". Цей організаційний листок приносить на кожний місяць методично опрацьований матеріял із різних ділянок знання (релігія, українознавство, гігієна і т. п.). Завершенням такої систематичної праці в Кружку КАУМ є іспити, що являються в нас своєрідною новістю в ділянці народньої освіти. Такий іспит з приписаних предметів мусить зложити член при переході з нижчого до вищого відділу Кружка. Дотеперішня практика виказала повну доцільність та корисність таких іспитів, що між іншим є сильною спонукою для молоді до поважної і солідної праці. Вже сама свідомість, що прийдеться виказатися осягами своєї праці перед іспитовою комісією, велить членам КАУМ ставитися поважно до сходин та дбайливо присвоювати собі відомості, що їх подається на цих сходинах. Освітньо-виховна праця ведена таким способом може дати початок народнім університетам, що змогли б поставити народню освіту на належній височині під кожним оглядом.

Організація КАУМ, що повстала за благословенням усіх трьох українських Владик Греко-католицької Галицької Церковної Провінції, має справді вигляди на гарний розвиток. Маючи за собою авторитет церковної Єрархії, співпрацю Духовенства, належно вишколених провідників та підібрану добірну виховну систему, може починати роботу на дальшу мету. Та при тому треба памятати, що дух Католицької Акції вже по своїй суті вимагає координації виявів і ділання назверх, тому КАУМ, як одно звено Української Католицької Акції, мусить мати всі ціхи цього католицького-соборницького ділання. І це повинно відрізняти нас від інших, бо спільне ділання є випливом любови, що саме має засвідчувати наше християнство.

Сучасна українська дійсність аж надто ярко домагається такого, правдиво католицького ставлення справи. Бо чи зможемо з інакшим наставленням поборювати так дуже поширене у нас релігійне сектанство, розправитись з радикалізмом, соціялізмом, безоглядним більшовизмом? Чи зможемо іншим способом здержати ту загальну розтіч, що так дуже поширюється в нашому релігійному та національному житті? Тільки систематичною, органічною працею, опертою на вічних засадах Христа, вийдемо з зачарованого круга, що в цьому опинилася ціла Українська Нація.

На порозі Нового Року ці справи стають перед нами в цілій своїй гостроті та домагаються якнайбільш скорої та згідної з духом католицьких засад розвязки. Бо Католицька Акція й тому почала діяти в світі, щоб наглядними християнськими вчинками й ділами протиставитися загальному зіпсуттю.

Мр. Юліян Редько.

ШКОЛА Й РЕЛІҐІЙНЕ ВИХОВАННЯ

(Думки навіяні Першим Українським Педаґоґічним Конґресом).

В днях 2. і 3. листопада ц. р. відбувся у Львові перший Український Педагоґічний Зїзд, що викликав незвичайне зацікавлення не тільки серед тих, що безпосередньо мають до діла з вихованням, себто серед учителів, але й серед усього українського суспільства. Не дивно: в часі, коли зїзди й конґреси відбувають усі організовані сили національного життя, коли кооперація, освітні та спортові товариства, жіноцтво, молодь скликує конґреси й на них творить ідеолоґічні підстави своєї дальшої праці та розбудови, пекучою потребою життя був і конґрес тих, що держать у своїх руках дослівно—майбутнє нації, зїзд тих, що їм Господь поручив плекати душі грядучого покоління.

З огляду на те, що це був перший того роду зїзд та що справ і проблєм до обговорення насуває сучасне життя дуже багато, а час призначений на їх обговорення був дуже короткий — зїзд не міг основно поглибити заторкнених питань. Все ж таки він приняв цілий ряд резолюцій, що стануть напрямними дальшої праці українського вчительства. Докладному розглядові заторкнених питань доведеться присвятити ще цілий ряд подібних зїздів, — що напевне лежить у пляні ініціяторів першого зїзду.

З огляду на незвичайну вагу конґресу для справи виховання української молоді треба радіти цьому починові та побажати, щоб на черговий конґрес не довелося дожидати довго. З вдоволенням довідається кожний католик, що зїзд назагал позитивно поставився до справи релігійного виховання молоді, чого пророчистим доказом є одна з перших принятих ним резолюцій:

„Перший Укр. Педаг. Зїзд визнає систему виховання оперту на християнській вірі, науці й моралі за єдино доцільну“.

Якщо тільки ця постанова справді стане законом для українських педагогів, можемо бути за духове обличчя грядучого покоління спокійні.

Наведену вгорі резолюцію приняв зїзд у звязку з рефератом Впр. о. кан. Ю. Дзеровича про потребу релігійного виховання та його засоби. Реферат викликав дуже оживлену дискусію. Автор цих стрічок теж забирав у ній голос, одначе д. обмежений час не дозволив йому свобідно висловитися. Вважаючи, що справа релігійного виховання є дуже важна й цікавить не тільки педагогів, але й загал нашої віруючої суспільности, хочу на сторінках „Кат. Акції“ розвинути ширше думки, навіяні згаданим рефератом та дискусією.

* * *

Український народ у своїй масі є глибоко релігійний. Це ствердив у своїй доповіді о. кан. Дзерович, — на це посередньо вказував і інший референт, говорячи про перевагу інтраверсійного типу серед українців. Не переконали загалу зібраних слова одного з дискутантів, що висловив думку, начеб про релігійність можна говорити тільки маючи на увазі галичан, натомість про наддніпрянців того сказати не можна. Це твердження не переконувало, бо промовець опирав його на своїх обсерваціях над полоненими підчас війни, себто серед ненормальних обставин.

Це помічення може щонайбільше насунути думку, що цареславне,

офіційне православя не мало даних на те, щоб заспокоїти душевну потребу українського народу й цей народ вимикався йому все, коли не був вязаний примусом.

Але коли глибока релігійність — це одна з питомих прикмет української народньої маси, то чи можемо сказати те саме про її духову верхівку, про еліту нації, інтелігенцію? — Здається, що ні. Було навіть у нашій недавній історії покоління інтелігенції, серед якого просто соромно було признаватися до своїх релігійних пересвідчень. Такі пересвідчення були доказом духової нижчости, заскорузлости, обскурантизму.

Насувається питання: звідки в нас взялася така „поступова" інтелігенція? Вона ж вийшла або з священичих домів, або з тієї релігійної народньої маси. Чи не доведеться приписати великої частини вини нашій передвоєнній школі? Чи ця школа виховувала молодь у релігійному дусі? Чи плекала винесені з дому релігійні ідеали? Чи може навпаки: заглушувала їх, нівелювала, підсувала „поступову" книжку, що ширила спустошення в молоденькій, спрагненій пізнання Правди душі? Може хтось запримітить: Якже? Таж у школі було навчання релігії, були катехити, були обовязкові релігійні практики! — В тому то й річ, що тільки о б о в я з к о в і! Молодь доведена була до того ступня духового „розвитку", що трактувала їх як прикрий обовязок, від котрого треба або вміло викрутитися, або остаточно по святотатськи його сповнити. А години релігії? Вони були, але поруч з ними були години природи, де учням як догму подавалося науку Дарвіна про звіряче походження людини, години фізики, де говорилося тільки про „явища", не допускаючи навіть думки про їх Творця і т. д. А катехит? — Він був також, — але про нього ще скажемо далі.

Якщо навіть школа не затроювала молодої душі сама, то свідомо не протиставилася проникненню отруї ззовні.

Насувається чергова сумна думка. У хвилині, коли волею Провидіння український народ міг взятися до творення своєї держави, на чільних місцях майже у всіх ділянках державного життя опинилися саме представники цього „поступового", ліберального, індиферентного до справ віри покоління. Момент, що його треба дожидати століттями, канув у вічність, залишаючи болючу свідомість: „Якщо Господь не здвигне храму, даремні зусилля будівничих!"

Воєнне лихоліття, політична катастрофа — розбиття всіх зусиль і мрій, — а врешті зворот у цілому повоєнному світі від матеріялізму до ідеалізму, від недостаточного, слабого людського розуму до Бога, — те все вплинуло на переміну психіки сучасної української інтелігенції, а першзавсе — молоді. Сучасна молодь захоплюється вправді здобутками людського духа, вірить у дальший невпинний його поступ, — але позбулася ілюзії давніших поколінь, начеб самим тільки розумом можна було дійти до розвязки тайн буття. Нове покоління признає першу прапричину всіх „явищ" — Бога, бачить у ньому Творця, Володаря, Батька. З цього випливають практичні консеквенції: нове покоління хоче тому Богу служити, сповняти Його волю, Його любити й цю любов маніфестувати отверто перед світом. Клич „Ми хочем Бога" перестав бути пустим звуком, — це найбільш істотна потреба душі сьогоднішнього молодого покоління.

Вказуючи на цей факт у дискусії на Пед. Зїзді, я опирався на конкретних даних. Як виховник кляси я разураз стрічаюся з бажаннями молоді причинитися до звеличання такого, або іншого церковного свята, чи торжества. Цього року в місяці травні учні звернулися до мене з проханням, щоб їм вільно було уладити в клясі вівтарик Божої Матері, світити в часі

науки лямпаду перед іконою та прикрашувати її кожного дня квітами Я, очевидно, на все згодився, але сумнівався, чи хлопцям схочеться кожного дня ходити за квітами. Одначе свіжі квіти всежтаки кожного дня появлялися й то в такій скількості, що не було їх де подіти. При торжествах зприводу закінчення Ювілейного року учні вважали собі за велику честь, коли катехит призначував їх до адорації Найсвятіших Тайн. До каплиці при нашій школі кожного дня перед наукою заходять учні, що заскоро прийшли до школи, щоб там провести вільних кілька хвилин на непримушеній, не „обовязковій" молитві.

Але даймо слово самій шкільній молоді. Кілька днів перед пед. зїздом, написали учні моєї кляси (V. кл. гімн., III. нов. типу) задачу на тему: „Котра прикмета людини на мою думку найцінніша?" Даючи цю тему, уважав я її в першу чергу стилістичною вправою й навіть через думку мені не перейшло, що вона стане висловом найглибшого „вірую" сьогоднішньої молоді. Вислід задачі мене заскочив: 75% учнів сказало, що найціннішою прикметою людини вважають любов Бога і ближнього! Решта задач були розстрілені на поодинокі інші прикмети. Не такий давній час, коли автор цих стрічок сам був учнем гімназії (матура в 1924. році), але памятає добре, що коли він, як учень VII. кляси, писав цю саму задачу, то заявив, що найціннішою прикметою людини вважає сильну волю! Більшість моїх товаришів висловили таку саму думку.

Кінець буде.

о. Іриней Назарко ЧСВВ.

Католицька Акція і харитативна акція

(Докінчення)

2. Взаємини.

Щоби належно зрозуміти завдання Кат. Акції супроти харитативних починів, належить пригадати собі цілу програму Кат. Акції в усій її повноті. Отже Кат. Акція — як виходить з чисельних папських зясувань — це єрархічне апостольство світське, загальне не тільки щодо свойого підмету, але також щодо свойого предмету і засобів — це значить, що до Кат. Акції не тільки можуть належати всі католики без огляду на вік, пол, стан психічні чи політичні орієнтації, але що якимнебудь чином належить до післаництва Церкви. Це ясно слідує з енцикліки Папи Пія X „Il fermo proposito" з 11. червня 1905 р. В тому самому значінні висказався й Сучасний Папа: „Де треба, щоби ділало єрархічне апостольство, там повинна прийти з поміччю Кат. Акція. Вона відповідно до вимог свойого післанництва діє на необмеженому полі, примінюючи відповідні засоби"[2]). А в листі до кард. Бертрама Папа висловив свою волю, „щоби нічого не оминути, що якимнебудь чином звязане з Божим післанництвом Церкви". Та одначе супроти харитативної акції Католицька Акція не може обмежитися тільки на цьому загальному відношенні. Між Католицькою Акцією і харитативною мусить заіснувати ще особливіша реляція. Це слідує зі згаданої енцикліки Пія X-го „Il fermo proposito" — по думці якої засобами Кат. Акції в поширенні

[2]) Промова до керманичів Кат. Акції римської 19 квітня 1931.

Христового Царства є виконування Христіянських чеснот — отже й христіянського милосердя. Пій XI в енцикліці Ubi arcano Dei" з 23. XII. 1922 каже, що ціллю Кат. Акції є заховання справедливости доповненої любовю. Колиж і харитативна акція сповняє те саме завдання — то між нею і Кат. Акцією мусить прийти до особливіших взаємин під тим оглядом. Якіж ці взаємини? Чи Кат. Акція має вмістити в собі і поглотити всі харитативні почини? Ніколи. Загальність Кат. Акції не є синонімом монополю і не означає того, наче б в Кат. Акції мали зосереджуватися всі почини, що процвітають поза її рямцями. Цього роду поступовання, яке нарушувало б автономію харитативної акції, не принесло б користи загальним цілям апостольства, бо принціп поділу праці вимагає, щоби до означених цілей існували окремі установи немов виспеціялізовані. Тому метода крайного зосереджування все виявлялася шкідливою для існування і доцільности установи.

Супроти цього Кат. Акція не має зосереджувати харитативних починів, тільки їх координувати. Взаємини між Кат. Акцією і харитативною полягатимуть на доцільній к о о р д и н а ц і ї харитативних починів. Координування — це творення цілости в ріжнородності. Одна ціль, а ріжнородність засобів і сил — це основна засада життєздатности кожного уладу так фізичного, як і морального. — Отже з уповажнення духовної влади Кат. Акція має в ділянці харитативної діяльности вже існуючих установ запобігати всякому замішанню, неладові, злишнім зударам, конфліктам, а побільшувати доцільність та ступенувати досягнення зєднаних зусиль згідно з засадою: „Vis unita fortior". Таке координаційне завдання назначив Кат. Акції нинішній Св. Отець і в промові до провідників італійської Кат. Акції, і в листі кард. секретаря стану до начального командора Кольомбо з дня 2. XI. 1923. Вискази Папи вказують не тільки на обовязок скоординування харитативних починів, але й на шкідливість з її браку.

А в нас існують чисельні харитативні товариства чи під імям св. Івана Милостивого, чи як братства христіянської любови, чи секції при Марійських Товариствах і багато добродійного розмаху вони виказують. Та одначе те все не скоординоване, ні не ведене пляново та систематично. Тому Кат. Акція повинна ці наші харитативні почини скоординувати, творячи при Ґенеральному Інституті окрему комісію харитативної акції. Така моя думка.

Примітка Редакції. Генеральний Інститут К. А. дійсно веде працю в напрямі скоординування в нашій Церковній Провінції всієї добродійної (харитативної) праці. В тій цілі вже випрацювано статути та предложено їх до одобрення ВПреосв. Епископатові. В тій справі ще заберемо в своїм часі голос.

Апостольство світських є взнеслим і поважним обовязком вірних католиків. Це правдивий обовязок. Не залежить він лише від твого вільного вибору, чи хочеш, чи не хочеш бути апостолом. То твій обовязок, що до якого Христос Господь не лишив жадних сумнівів. Зовсім виразно сказав: „Хто не збирає зі мною, той розкидає" (Лука 11, 23).

Кардинал Бертрам

Др. Маркіян Дзерович.

ЧИСТКА

(Рефлєксії у звязку з останніми подіями в Централі „Союзу Українок").

„Жіноча проблєма" стала для центрального жіночого товариства „Союз Українок" осереднім пунктом, біля якого крутими стежками йде так внутрішня, як і зовнішня „політика" цього товариства. В попередніх числах К. А. вияснили ми доволі точно, що жіночу проблєму трактує Голова „Союзу Українок" виключно в її ліберально-матеріялістичному оформленні. Не повторятиму тут льоґічної арґументації, яка довела нас до цього висновку. Заіснували в останніх часах нові факти, нові потягнення, які доволі ясно, більш пророчисто чим теоретизуючі статті, переконають загал, що дійсно головний ідеольоґ українського фемінізму щораз то ясніше показує своє ліберально-матеріялістичне обичлчя.

Щоби зрозуміти, якими дорогами намагається головний ідеольоґ українського фемінізму підготовити терен до дальшої праці, провірити треба ряди співробітниць, що стояли побіч нього рік тому, а нині.

У головному Виділі і на чолі філії „Союзу Українок" на місто Львів находили ми багато жінок, звісних зі свого щиро християнсько-католицького наставлення, що мали ще цивільну відвагу видвигати не одну справу, що на Виділі йшла в розріз з головними напрямними ідеольоґії, виплеканої на науках голошених Христом.

Можна було тоді надіятися, що ці жінки, при сприятливих умовинах праці зактивізують прочих членок Головного Виділу, що непомітно дали опанувати себе лібералістичній струї. Завдяки ясному становищу згаданих жінок, що мали цивільну відвагу серед такого нетерпимо лібералістичного середовища висказувати свої погляди, дійшло на Конґресі Українського Жіноцтва в Станиславові до компромісових резолюцій.

Не є вони для нас ідеалом, якому нічого закинути не можна, але всеж таки не довели до цілковитого роздору і розвалу цеї великої й дуже заслуженої інституції, якою є „Союз Українок".

Коли головний ідеольоґ українського фемінізму побачив, що є люди серед жіноцтва, які є в силі самостійно думати і протиставитися його лінії, з найповнішою консеквенцією перевів ревізію позицій занятих свідомим християнським елєментом. Ревізія ця в практиці виявилася наявно у формі так нині у світі відомого засобу „чистки". Якжеж інакше виглядає нинішній Головний Виділ від того, який установили останні Загальні Збори!

Не бачимо в тому Виділі давнішої касієрки, відсуненої опісля з Президії тим способом, що віддано їй реферат суспільної опіки, якого керманичка не входить до Президії.

Опісля використано політичні переконання членок „Союзу Українок", ревних християнок-католичок, на те, щоб усунути їх від впливу на біг справ Товариства. Не намагатисяму виказати тут цілковиту нельоґічність арґументів головного ідеольоґа „Союзу Українок" тому, бо зробила це незвичайно поважно і точно п. Евстахія Тишинська в щоденнику „Діло" ч. 338 з біжучого року. Вистане тут сказати, що завдяки цим позірно політичним непорозумінням поміж членами „Союзу Українок" і головним ідеольоґом, відсунулися, а радше були силою фактів усунені найбільше свідомі християнки-католички, що засідали в Головному Виділі „Союзу Українок".

Жертвою ніби-то ідеольоґічної чистки, а дефакто жертвою своїх переконань і відваги бути і в житті християнками, впали отсі пані: б. Го-

лова Конгресового Комітету і Голова Львівської філії Евгенія Макарушкова, б. касієрка, опісля референтка для суспільної опіки, Марія Колтунюкова. Крім цього п. Надія Макарушкова є примушена абсентуватися від засідань Головного Виділу, а позісталих ще кілька пань, членок Головного Виділу, що уміють чути і думати по християнськи, терплять незвичайний душевний роздор, переживаючи на своїх очах усю цю роботу „ідеольогічної чистки". Зачалась тут гра на велику ставку, бо не треба думати, щоб головний ідеольог воюючого українського ліберального фемінізму зачинав свою боротьбу з свідомим християнським елементом в централі „Союзу Українок", якби не відчував, що це дійсно грізний суперник. Не трудно додуматися, куди прямує гадка Голови „Союзу Українок". Вона думає, що для запевнення побіди ліберальної струї в Союзі вистане усунути весь свідомий християнський елемент, позіставити біля себе про людське око кілька пань, що безперечно є християнками католичками, але які не мають відваги постояти за свою ідеольогію, а згодом в часі найближчих виборів до Головного Виділу відповідними, знаними вже загально, засобами глузування, нервового крику а то й плачу, а на кінець струєю краснорічивої бесіди вибрати милих собі та повільних своїм психічним забаганкам людей.

Та не буде воно так легко. Останні події, а зосібна спосіб переведення „ідеольогічної чистки" в рядах „Союзу Українок" зродили в душах віруючого жіноцтва та цілого суспільства небуденний несмак, а то й відразу до такого способу ведення справ, що є гідний тільки і виключно приземної та цілковито ґанґреною лібералізму знищеної душі.

Суспільство загально беручи, а жіноче католицьке зокрема, дійшло до переконання, що настав крайній час протиставитися з цілою рішучістю подібним дальшим затіям. Не місце тут відкривати противникові, якою дорогою піде реакція проти всього, що сталося в „Союзі Українок" під проводом ліберального фемінізму, Ми хочемо тільки закликати усе громадянство, якому миле моральне здоровля нації, хочемо прилюдно видвигнути головні тези, що позволять кожному легко зорієнтуватися у ситуації, щоб всюди, де цього потреба, розяснити незорієнтованим ситуацію.

Теза перша: „Союз Українок" є дуже хосенною всенародньою організацією.

Теза друга: Щоби сповняти свої великі завдання — „Союз Українок" мусить бути інституцією опертою на ідеольогії, що містить у собі всі прикмети найвищої етики.

Теза третя: Ідеольогією, що її приймає увесь модерний інтелектуальний світ, що повстає з руїн лібералізму і матеріялізму — це ідеольогія оперта на науці Христа, репрезентованій св. Церквою.

Теза четверта: Кожний член „Союзу Українок" та всі громадяни, яким залежить на добрі цеї інституції, повинен усіми силами намагатися впоїти не тільки в загал членів, але зосібна в делєгаток Загальних Зборів „Союзу Українок" почуття відповідальности за вибір правдиво християнсько-католицького елементу до найближчого Головного Виділу.

Теза пята: Одиноко ублагороднення душі цілої інституції „Союзу Українок" ідеольогією і християнсько-католицьким світоглядом дасть „Союзові Українок" силу сповнити велику місію підготовити кадри нашого жіноцтва до праці, що жде нас серед братів і сестер Наддніпрянського материка.

Теза шеста: Невільно ні одному членові „Союзу Українок", що думає і чує по християнськи, причинитися нічим до ослаблення або знищення „Союзу Українок", тільки обовязком совісти буде на майбутнє перевести в життя засади пяти вище згаданих тез.

Для нас, що думаємо катеґоріями правдивого християнізму, не страшні усі прояви ліберальної аберрації, що проявились серед нашого суспільства у формі „ідеольоґічної чистки", в рямцях „Союзу Українок". Ми знаємо і віримо непохитно, що наша ідеольоґічна лінія, що бере свою силу з безконечної сили наук Спасителя, заволодіє зчасом умами всіх людей, та що надійде і цей час, коли наші всі сестри і браття покоряться перед нескінченою глибиною і Божеською величчю світогляду, що його нам позіставив воплощений Син Божий.

Та не вільно нам сподіватися, що це станеться без нашої чинної співпраці, при нашім безділлю. Не вільно нам з заложеними руками приглядатися, як увесь ліберальний, матеріялістичний, атеїстичний і масонський світ робить усі зусилля, щоби нас знищити і як порох стерти з лиця землі. „Бога взивай, а рук прикладай" каже слушно наша пословиця.

Нам слід з цілою холоднокровністю активно протиставитися всім затіям ворогів, а їх ідеольоґії протиставити ідеольоґію Христового Євангелія.

З великою християнською любовю в серцях і в імя тієї любови учім, просім, упоминаймо тих, що остають в блуді, вказуймо, до чого може поодиноку душу і збірне тіло всілякої інституції, а зосібна „Союз Українок" довести неправильне ідеольоґічне наставлення. Стараймося усіми силами доконати того, щоб увесь край прислав на Загальний Збір Товариства таких жінок, що своїм внутрішнім оформленням дадуть запоруку, що виберуть таку головну репрезентацію „Союзу Українок", яка спрямує його на одиноко правильний шлях, що замикається в понятті християнсько-католицького фемінізму.

НАШІ ЗАВВАГИ ТА ВИЯСНЕННЯ

до спису „добрих, можливих, сумнівних та злих книжок".

Стаття Араміса п. н. „Що католикові читати", а радше сам спис книжок п н. „Що читати-чого не читати", поміщений у чч. 2—4 „Католицької Акції", викликав такий живий відгомін у пресі та суспільності, що ще в 3 ч. обіцяли ми після закінчення друку того спису подати свої завваги та вияснення. Ті вияснення тим більше потрібні, що проти того спису піднялися деякі застереження навіть від людей позитивно наставлених до католицької думки. І тільки тих людей та ті круги будемо мати на увазі в нинішніх виясненнях, а не ліберальні та протикатолицькі кола, з якими тут спорити не будемо і на яких крик ми заздалегідь приготовані були.

Застереження прихильних нам людей мають своє джерело у деякому непорозумінні. Хоч зараз мусимо зазначити, що тих застережень, відносно дуже мало. Що більше, вже після закінчення друку нашого покажчика починаємо діставати вислови правдивого признання та подяки за його поміщення. Це доказує всежтаки, що згадане непорозуміння не було загальне.

А непорозуміння ось у чому. В народів з більше розвиненою католицькою літературою появляються вже невіднині систематичні покажчики на тему, що католикові читати. Крім тих, що їх наведено в нашій статті в 2 ч. „К. А.", згадаємо ще хочби книжку француза о. Сажома Т. І. [1]),

[1]) Georges Sagehomme. Repertoir alphabétique de plus de 7000 auteurs.

що вичисляє понад 32 тисячі творів з оцінкою їх з морального становища та „Przewodnik po beletrystyce“ пера Чеслава Лєхіцького, виданий ц. р. „Начельн-им Інститут-ом Акції Католіц-кої“ в Познані. І цікаво, що всі ті й інші покажчики стрінулися з численними закидами навіть у католицькій пресі. А проти „Пшеводніка“ Лєхіцького, виданого Нач. Інститутом Кат. Акції, була навіть остра стаття в львівській „Газеті Косьцєльній“. Проти Лєхіцького була — крім того — також дуже гарна стаття редемптористa о. Піроженського зі справді річевими замітами, навіть дуже поважного роду. Свідчить воно, що є це взагалі дуже важка і ледве чи під силу одній людині праця.

Але Генеральний Інститут К. А., містячи покажчик „Що читати — чого не читати“, мав багато скромніше завдання. Те завдання цілком спеціяльне, наскрізь практичне і стоїть у звязку з актуальною в нас справою Парохіяльних Бібліотек. Багато наших ОО. Парохів нераз у клопоті в справі вибору книжок до тих бібліотек. Нераз ріжні видавці й книгарі надсилають їм речі ніяк не відповідні для членів їх бібліотек. І саме з тих кол вийшло побажання, щоб Ген. Інститут поміг їм у тій справі. Ген. Інститут, вважаючи це справді наглою справою, пішов тим бажанням на зустріч та сповнив їх по своїй найкращій волі та спроможности. Покажчик поручено зладити людині, що по своїм званню займається оцінкою книжок з католицького становища в пресі та має свій особистий досвід у видавництві католицької літератури. Сам автор покажчика у вступі до нього виразно застерігся, що „покажчик зовсім не має претенсій до повноти й непомильности та не виключене, що в слідуючих його продовженнях неодна з книжок сумнівних може перейти до можливих“. Таксамо дивилися на справу й ми, а думаємо, й більшість наших читачів.

Практичну вартість того покажчика—бо тільки про таку нам ішло — уявляємо собі ось так. Хтось, звичайно душпастир, хоче спровадити книжки до своєї парохіяльної бібліотеки. Багато з книжок прим. для дітей, для молоді, для народу, знає може тільки з наголовків, бо годі вже і в нас знати всю белєтристику та популярну літературу. І тут стане йому в пригоді наш покажчик. Букви „д“ та „м“ при даній книжці вкажуть йому, що книжку й не читавши можна замовити, книжок зі знаком „з“ може цілком не брати під увагу, зате книжки зі значком „с“ це зовсім не книжки „сумнівної вартости“, як дехто міг би хибно розуміти. У тім випадку „сумнівний“ значить, що укладчик покажчика мав щодо даної книжки деякі сумніви. Ті сумніви можуть бути оправдані, або неоправдані. Річ заінтересованого вже самому провірити, коли йому справді йде про ту книжку, заки купить її до Парохіяльної Бібліотеки. А така осторожність тимбільше вказана, що тут іде про публичний гріш. Краще отже насамперед добре провірити, ніж видавати ті гроші на незнані книжки, щоб потім лежали без хісна.

Для того, щоб якусь книжку вважати „сумнівною“ міг укладчик мати ріжні причини, на прим. недобра слова даного автора взагалі, або навіть видавця. Так приміром навіть добрі книжки, але видані большевиками, укладчик зараховував звичайно до „сумнівних“. Бо відома річ, що большевики не тільки без обиняків змінюють довільно автентичні тексти відомих творів, але навіть такі підручники як „Збірник аритметичних задач“, або навіть обгортки господарських книжок можуть служити найзвичайнішій большевицькій пропаганді.

В такому разі — спитає дехто — автор покажчика не читав усіх вичислених книжок? Такий закид дійсно робили авторові деякі органи

преси, тільки не знаємо, чи з глибокої наївности, чи зі злої волі. Так, автор дійсно не читав усіх книжок, як не читав усіх до одної книжок ніодин із названих нами авторів чужинних покажчиків. Та невжеж є хто такий наївний між французькими журналістами, щоб вимагав прим. від названого нами хочби й Sagehomm-а прочитання 32-ох тисяч повістей і театральних штук? Саме коли йде про моральну оцінку твору, а не скажім про його естетичну вартість, критикові вистарчає цілком свідоцтво тямущих та віродостойних людей, що такий то твір читали та про нього писали.

Отже „покажчик" наш це ніякий „індекс заборонених книжок", як прим. дехто іронічно каже. Це звичайний порадник для впорядчиків Парохіяльних Бібліотек, без тіни претенсії на непомильність. Похибки в нім не тільки можливі, а навпаки вони прямо неминучі в такім ділі, як моральна оцінка ріжного роду творів. При тім та оцінка дуже зглядна. Що добре для одного віку і стану, може бути погане для іншого і т. д. Отже наш покажчик ані абсолютний, ані совершенний.

Та не тільки він незвершений, він ще до того й незавершений. Щодо першої хиби, то треба тямити не тільки сентенцію, що „errare humanum est", але й ту правду, що зовсім не помиляється хіба той, що нічого не робить. Щоб тих хиб було в нашому покажчикові як найменше, просимо наших Читачів ласкаво звертати нам на них увагу. Зчасом прийдеться наш покажчик напечатати наново, щоб узяти під увагу нові книжки, що тимчасом появляються на книгарськім ринку, або що їх у теперішнім покажчику пропущено. Так, дасть Бог, спільними силами Ген. Інституту та Шан. наших Прихильників може наш покажчик „Що католикові читати?" зробити своє добре діло для нашої суспільности і помогти, щоб у кожній парохії нашої Церковної Провінції були добрі та справді добірні Парохіяльні Бібліотеки.

Хроніка

Редакційна Колегія „Катол. Акції" звертається до всіх, кому шлях Католицької Акції видається спасенним для нашого народу, з проханням надсилати до використання в нашому журналі та в окремих публікаціях всякого роду програмові й ідеольогічні статті й реферати та практичні завваги до переведення Кат. Акції в життя. Побажані в першу чергу оригінальні праці. Оскільки хто користується джерелами, просимо подавати з кінцем праці бібліографію. Зокрема, якби хтось працював над перекладом якоїсь чужої праці про К. А., то просимо подати прізвище автора, в котрого мусіли б ми просити дозволу оголосити його працю в українськім перекладі.

Всім Всечеснішим Отцям і Впов. Панам, що писали до Редакції „К. А." та до Генерального Інституту К. А. в якихнебудь справах, дуже дякуємо за всі цінні завваги, а одночасно просимо вибачення, що не всім відписали окремо. На це складаються в останніх часах технічні перешкоди; після усунення їх постараємося якнайскоріше відповісти на всі запити. Тому просимо й на майбутнє піддержувати тісний контакт з „Католицькою Акцією" для улегшення реалізації в нашому житті її ідей.

КАТОЛЎЦКА АКСЈА
Lwów, Zimorowicza 3/I.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem.

Вистава Катол. Преси. В попередньому числі „К А.“ ми зясували докладно дотеперішній хід підготовки участи української Католицької преси у Всесвітній Виставі католицької Преси, що відбудеться у Ватикані від квітня до кінця жовтня 1936 року. В доповненні попередніх інформацій подаємо, що згідно з одержаними з Св. Конґреґації для Справ Східньої Церкви інструкціями українська католицька преса, що виходить у цілому світі, виступить спільно у відділі Східніх Обрядів, де творитиме найбільшу й найповажнішу групу. Про подробиці цілої імпрези радить окремий комітет, зложений з Представників усіх українських катол. орґанів під проводом Ґен. Інституту К. А. Крім чотирьох конференцій, що про них була згадка в попередньому числі, відбулися ще чотири засідання, а саме: 7. XII., 16. XII. 23. XII. і 30 XII ц. р На останні з вичислених засідань Ґен. Інститут К. А. запросив також Представників наших Бібліотек, Музеїв та мистецького світу. Це тому, що докладніша інструкція про уладження павільону Східніх Обрядів поручає надіслати на Виставу не тільки біжучі католицькі періодики, але також католицькі видавництва, що появлялися давніше, а крім того світлини, малюнки та моделі церков і церковних памятників, характеристичні краєвиди, знимки й образи національних типів, ноші і всього того, що давало б образ питоменностей нашого обряду. — Зайве додавати, яке величезне значіння має для нас такий виступ на міжнародній виставі, що стягне представників усього культурного світу. Тому нашим завданням буде зробити все можливе, щоб цей виступ зробив якнайкорисніше враження.

Памятка свята У. М. Х. Ще всі маємо в памяті цей ясний у нашій історії день, коли незлічені маси української молоді з цілої Галицької Волости, а навіть із Волині прилинули до княжого Львова на зазив своїх Владик, щоб тут прилюдно зложити присягу вірности Христу Цареві та перед цілим світом заявити, що „Ми хочем Бога!“

Але роки минають і захоплююча своїм ентузіязмом хвилина щораз більше припадає пилом забуття. Видимою пригадкою для всіх учасників свята — пригадкою світлого моменту й зложеного приречення, — а одночасно історичним памятником буде в кожній парохії артистично виконана прапамятна таблиця, вмурована в стіни храму. Дуже довгий час не можна було виєднати дозволу адміністраційної влади на поданий взір таблиці і щойно останній місяць приніс позитивну розвязку справи. Тому кожна церква, зокрема та, котрої вірні брали участь у святі, повинна якнайскоріше замовити цю таблицю. Замовлення приймає АЕпарх. Рада К. А., Львів, пл. св. Юра 5.

Вмурування найкраще буде перевести в місяці травні, в день роковин великого свята. Про відправу, звязану з тим торжеством, подасть окрему інструкцію Духовна Влада.

Другою тривкою памяткою великого моменту, памяткою, що говоритиме не тільки до учасників, але й до найдальших грядучих поколінь, буде **пропамятна книга**, альбом, над виданням котрого працюватиме окрема комісія, покликана Ґен. Інститутом К. А. Це буде монументальний твір, що збереже для історії память світлого минулого. В найближчому часі Ґен. Інститут К. А. оголосить умови передплати на цю книгу, що будуть значно корисніші та приступніші, ніж набуття книги після її появи.

Всіх Високопреподобних і Високоповажаних Читачів „Кат. Акції“, що одержували наш журнал впродовж цілого року, просимо сердечно надіслати за 1935 рік післяплату в сумі 2 золоті та передплату на черговий, 1936 рік. Одночасно дуже просимо надсилати нам адреси щирих католиків, на яких можна б числити, що зацікавляться ідеєю Католицької Акції та запренумерують наш журнал, щоб ми могли їм вислати оказові числа. При тому зазначуємо, що Ґен. Інститут К. А. усіми силами прямуватиме до побільшення обєму журналу та переміни його з квартальника в місячник.

Гроші за К. А. слати до Зем. Банку у Львові, Словацького 14, на конто „Кат. Акції“.

Нова домівка Ґен. Інституту К. А. З днем 27. XII. 1935. Ґен. Інститут К. А. перенісся до власної домівки при вул. Зіморовича ч. 3./I., куди просимо прямувати всі письма, призначені до Ґен. Інституту і до Редакції „Католицької Акції“.

„Минули часи, коли священик сам, після власного переконання міг ділати; нині до помочі треба нам світських людей“. *(Еп. Бенцлєр).*

Виходить що три місяці. — Видається за відомом і благословенням церковної Влади.
Видає і Редаґує: Ґен. Інст. Кат. Акції. Львів, Зіморовича 3/I.

Друкарня „Бібльос“, Львів, Японська 7. — Тел. 214-78